

На попередньому занятті ми розглянули заключний етап радянсько-німецької війни.

Ви дізналися, як розвивалися події на фронтах Другої світової війни після Сталінградської битви, про відкриття Другого фронту в Західній Європі, про звільнення від гітлерівської окупації країн Східної та центральної Європи і про останню зустріч «великої трійки» в Ялті у лютому 1945 р.

Сьогодні ми розглянемо тему «Завершення Другої світової війни».

ПЛАН

1. Капітуляція Німеччини.
2. Потсдамська конференція та її рішення.
3. Капітуляція Японії. Закінчення Другої світової війни.

Література: Н. Сорочинська, О. Гісем. Всесвітня історія для 10 класу. Київ, 2018. с. 227-231

1. Капітуляція Німеччини.

1945 р. став завершальним роком війни.

У середині квітня 1945 р. три радянські фронти (Перший Білоруський під командуванням Жукова, Другий Білоруський під командуванням Рокосовського та Перший Український під командуванням Конєва) розпочали наступ на Берлін. Англо-американські війська наступали на Берлін з заходу. Сталін вимагав взяти Берлін раніше, ніж до нього підійдуть війська союзників. Ціною величезних жертв 21 квітня передові частини третьої ударної армії генерала Кузнецова увірвалися на околиці Берліна.

25 квітня американські війська зустрілися на Ельбі з військами 1-го Українського фронту. Кільце довкола Берліна замкнулося.

30 квітня в оточеному Берліні покінчив життя самогубством А. Гітлер. В цей же день, 30 квітня, розвідники 150-ї стрілецької дивізії лейтенант О. Берест і сержанти М. Єгоров і М. Кантарія встановили на даху німецького парламенту (Райхстагу) прапор Перемоги у війні з нацистською Німеччиною. 2 травня берлінське угруповання почало

складати зброю. У полон було взято 134 тис. німецьких солдатів; **втрати Червоної армії в боях за Берлін становили 400 тис. солдатів та офіцерів.**

8 травня 1945 р. в берлінському районі Карлсгорст фельдмаршал Вільгельм Кайтель підписав Акт капітуляції Німеччини перед Радянським Союзом, Англією та Францією.

Підписання акту про капітуляцію Німеччини. Карлсгорст, 08.05.1945 р

Війна в Європі завершилася. Хоча на Далекому Сході і в Тихому океані продовжувалась війна США з Японією.

2. Берлінська (Потсдамська) конференція

17 липня — 2 серпня 1945 р. в передмісті Берліна, Потсдамі, відбулася остання в ході війни конференція глав урядів США, Великої Британії та СРСР за участю нового американського президента Гаррі Трумена, прем'єр-міністра Великої Британії Вінстона Черчілля та радянського радянського диктатора Йосипа Сталіна. Оскільки вже в ході конференції в Британії пройшли парламентські вибори, які В. Черчілль програв, то за декілька днів до завершення конференції його замінив новопризначений прем'єр-міністр лейборист Клемент Еттли.

Й. Сталін, Г. Трумен і В. Черчілль (зліва направо) на Потсдамській конференції. Фото 1945 р.

У Потсдамі розглядали питання, пов'язані із закінченням війни й повоєнним урегулюванням. **Лідери трьох держав визначили економічні та політичні принципи, за якими Німеччина мала відповідати за агресію та воєнні злочини, а також узгодили спільні дії щодо розгрому Японії.**

Основні рішення Берлінської (Потсдамської) конференції

- Загарбані й приєднані після 1937 р. Німеччиною землі повертаються до складу держав, яким вони належали.
- Австрія відокремлюється від Німеччини. Німеччина й Австрія, а також міста Берлін і Відень поділяються на чотири зони окупації.
- У Німеччині проводиться денацифікація, демілітаризація та роззброєння, її економіка має переведена на мирні рейки під жорстким контролем союзників.
- Німеччина мусить виплатити репарації — 20 млрд дол. США. Передбачалося вивезення в рахунок репарацій устаткування, промислових виробів, продукції сільського господарства, інших матеріальних цінностей.
- Німецький флот (військово-морський і торговельний) мав бути розділений між союзниками.
- Німеччина втрачала частину територій, які відходили до СРСР і Польщі:

а) СРСР отримав м. Кенігсберг (нині м. Калінінград, Росія) з навколишньою територією;

б) до складу Польщі відходила частина території Східної Пруссії та м. Данциг (нині м. Гданськ). Західний кордон Польщі було проведено по лінії Одер-Західна Нейсе.

- Нацистських воєнних злочинців передавали до Міжнародного суду.
- До Німеччини переселяли німців, які проживали в Польщі, Чехословаччині й Угорщині.
- Ухвалено Потсдамську декларацію щодо умов капітуляції Японії.
- СРСР зобов'язався вступити у війну проти Японії.

Наприкінці конференції Японії був пред'явлений ультиматум із вимогою капітуляції та погрозою «швидкого й повного знищення».

3. Поразка й капітуляція Японії. Закінчення Другої світової війни.

Тоді, коли в Європі нарешті запанувала довгоочікувана тиша, на Далекому Сході тривала війна. Незважаючи на масовані бомбардування Токіо, японський уряд вирішив вести війну до «переможного кінця». Проте ініціатива вже повністю перейшла до союзників.

6 серпня 1945 р. американці вперше у світовій історії застосовують атомну зброю. Першою ціллю для атомного бомбардування було обрано японське місто **Хіросіма** — місто, у якому перебувало набагато більше жінок і дітей, ніж солдатів і моряків. Жодного попередження жителям не було зроблено. У ніч на 6 серпня бомбардувальник скинув на місто атомну бомбу. Протягом двох тижнів загинуло понад 92 тис. жителів міста; багато людей померло від радіації в наступні роки. Загальна кількість жертв атомного бомбардування сягнула 139 тис. осіб.

9 серпня війну Японії оголосив Радянський Союз. Двомільйонне радянське військо перетнуло кордон Маньчжурії (територія Китаю, що межує з Росією). Там Червона армія зіштовхнулася з 700-тисячним угрупованням японських військ і після запеклих боїв змусила японців відступити на південь.

Вибух атомної бомби над Хіросімою

9 серпня 1945 р. американці скинули другу атомну бомбу на японське місто **Нагасакі**.

За декілька хвилин загинуло 40 тис. осіб, ще 5 тис. померло впродовж трьох місяців від отриманих поранень та радіації.

Після бомбардування Нагасакі імператор Хірохіто провів термінову нараду. Військові наполягали на продовженні війни, але імператор вирішив інакше — він доручив прем'єр-міністрові підписати капітуляцію за умови, що залишиться на троні. США погодилися на цю умову. Опівночі 14 серпня японці вперше почули по радіо голос свого імператора. Хірохіто повідомив, що заради збереження життів своїх підданих він погодився на капітуляцію Японії.

2 вересня 1945 р. на борту американського лінкора «Міссурі» у Токійській затоці Японія підписала Акт про беззастережну капітуляцію перед СРСР, США, Китаєм та Великою Британією. *Від Радянського Союзу акт підписав генерал Кузьма Дерев'янка, уродженець Черкащини.* Друга світова війна офіційно закінчилася.

Домашнє завдання:

1. Законспекуйте або скопіюйте лекцію.

2. Дайте відповіді на питання:

- ✓ Чим пояснити величезні втрати радянської армії в битві за Берлін?
- ✓ Чим схожі і чим різняться Версальський і Потсдамський мирні договори?
- ✓ Знайдіть у словнику поняття «денацифікація» і «демілітаризація».

Запишіть в зошит їх значення.

- ✓ Чи була, на вашу думку, воєнна необхідність атомного бомбардування Хіросіми та Нагасакі? Чому США застосували цю зброю?
- ✓ Як довго тривала Друга світова війна?